

Jubilerende VHLO schreef haar geschiedenis 100 jaar groen onderwijs

Een agrarische faculteit aan de Rijks Universiteit Groningen. De in 1906 opgerichte Vereniging voor Hoger Landbouwonderwijs moest die ambitie op termijn laten varen maar bleef toch een belangrijke schakel tussen wetenschap en agrarische praktijk. Ter gelegenheid van haar honderdste verjaardag stelde ze haar geschiedenis en die van een eeuw groen onderwijs te boek.

‘Het kan ongetwijfeld groot nut hebben, dat de organisatie van het hoger landbouwonderwijs wordt gemaakt tot eene vraag van den dag’, schreef de inspecteur van het landbouwonderwijs P. van Hoek in 1906. Aanleiding was de oprichting van de Vereniging voor Hoger Landbouw Onderwijs (VHLO) in datzelfde jaar. De inspecteur en de VHLO dachten er hetzelfde over: De landbouwsector had behoefte aan een instelling voor hoger agrarisch onderwijs. Maar dat de VHLO – opgericht door een aantal notabelen in Groningen – die opleiding middels een agrarische faculteit aan de Rijksuniversiteit Groningen wilde verbinden, vond de inspecteur maar niets. De landbouw was een toegepaste wetenschap en hoorde daarom niet thuis op een universiteit. Van Hoek zag meer in een zelfstandige agrarische hogeschool onder toezicht van het ministerie van Landbouw. Door zijn centrale ligging vond hij Utrecht de aangewezen plek.

De geschiedenis kreeg zijn beloop. Geen agrarische faculteit voor Groningen. En de in 1904 opgerichte Rijks Hoogere Landbouwschool in Wageningen werd in eerste instantie omgevormd tot Landbouwhogeschool om later universiteit te worden.

En de VHLO? Die bestaat heden ten dage nog steeds en had op 24 november zelfs een feestje. Op die dag presenteerde de vereniging – inmiddels omgezet in een stichting - het jubileumboek ‘100 jaar

Groen Onderwijs’ en vierde ze – omdat het niet eerder klaar was – twee jaar na dato haar honderdste verjaardag.

Leerstoelen

Hoewel de VHLO haar oorspronkelijke streefdoel uiteindelijk moest loslaten is ze volgens prof.dr. Pim Kooij altijd een belangrijke schakel geweest tussen wetenschap en agrarische praktijk. Kooij, hoogleraar Agrarische Geschiedenis aan zowel Wageningen Universiteit als ecom. En sociale gesch de Rijks Universiteit Groningen, als secretaris van het bestuur nauw betrokken bij de vereniging. “In de eerste 90 jaar van haar bestaan was dat door de vele goedlopende cursussen en leergangen voor verschillende doelgroepen: landbouworganisaties, coöperaties, waterschappen en ook vrouwenorganisaties. Vervolgens door het onderzoek en onderwijs van de hoogleraren op de bijzondere leerstoelen.” Die bijzondere leerstoelen waren er van meet af aan. Agrarisch Recht vanaf 1910, ruim 20 jaar later ook Agronomie. “De VHLO zocht daarmee nadrukkelijk verbinding met de Groningse universiteit in haar streven naar een agrarische faculteit.

De cursussen en leergangen zijn er sinds een paar jaar niet meer. “De belangstelling nam af omdat er minder boeren waren en landbouworganisaties fuseerden. Op den duur konden we niet meer kostendekkend werken”, aldus Kooij. Echter, de bijzondere leerstoelen onder

de vleugels van de VHLO bleven tot op de dag van vandaag. Agrarisch recht van prof.dr. Willem Bruil, Regionale geschiedenis van Maarten Duijvendak en de Mansholt-leerstoel. Deze laatste is in 2005 op verzoek van een werkgroep uit Groningen en Drenthe ingesteld en wordt door het ministerie van LNV gesubsidieerd. Prof. dr. Dirk Strijker is de hoogleraar op deze leerstoel. De samenwerking met oorspronkelijke concurrent Wageningen Universiteit is goed. Kooij: “Beide universiteiten zijn bestuurlijke vertegenwoordigd in de VHLO en beheren ook gezamenlijk het Nederlands Agronomisch Historisch Instituut in Groningen waarvan ik de directeur ben.”

Mythe

Hoe het de VHLO in de afgelopen eeuw is vergaan en wat ze voor de landbouw en samenleving heeft betekend, valt te lezen in de bundel ‘100 jaar groen onderwijs’. Bijzonder daarbij is dat Pim Kooij in het boek zijn visie geeft op de geschiedenis, actualiteit en toekomst van het agrarisch onderwijs in Nederland. “Je kent natuurlijk het standaardwerk van Goudswaard, ‘Agrarisch Onderwijs in Nederland 1783-1983. Het is een soort encyclopedie. Ik wilde daar een dimensie aan toevoegen.” Kooij ontmaskert in zijn bijdrage een mythe. Namelijk dat het succes van de Nederlandse landbouw voor een belangrijk deel kan worden toegeschreven aan

Prof.dr. Pim Kooij: “Het groene onderwijs is een successtory”

de effectiviteit van het agrarisch onderwijs. “Het werd voor het agrarisch onderwijs immers steeds moeilijker om een directe relatie met de praktijk te onderhouden. Bovendien kwam de agrarische sector steeds meer in de problemen in de periode waarin het groene onderwijs juist sterk professionaliseerde. Je zou dan toch het tegenovergestelde verwachten.” Ook de verhalen over de hechte samenwerking tussen onderzoek, voorlichting en onderwijs in het zogenaamde ovo-drieluik mogen naar zijn mening wel met een korrel zout genomen worden. “Het was meer een beleidsverhaal van Den Haag. Boeren leerden vooral van elkaar.” Het betekent volgens Kooij overigens niet dat het streven van de Groene Kennis Coöperatie om naast het hao en Wageningen UR ook de aoc's een rol te laten spelen in de

innovatieketen van de sector te ambitieus zou zijn. “Het is niet eenvoudig maar het kan als de vragen uit de sector helder zijn en expliciet bij de scholen worden neergelegd.” Het groene onderwijs op zich is volgens Kooij zeker wel een successtory. “Die eigen groene stroom heeft positief uitgewerkt. Ondanks alle tegenwerking van de politiek en ontwikkelingen in de maatschappij wist dit onderwijs steeds nieuwe doelgroepen aan te boren. Sterke punten zijn de kleinschaligheid, de spreiding van locaties, het doe-karakter van het onderwijs waar andere onderwijssectoren nogal eens neerbuigend op neerkijken, de aandacht voor de individuele leerling en de verschillende niveaus die op elkaar aansluiten.” Volgens Kooij kunnen we in dat opzicht concluderen dat het groene onderwijs in feite de landbouw

heeft overleefd en in zekere mate ook heeft bijgedragen aan de verbreding van de sector. Zal het groene onderwijs blijven voortbestaan? Zolang het niet bij OCW wordt ondergebracht gelooft Pim Kooij er in. En de VHLO? “De toekomst is onbestendig maar we kunnen nog een tijd doorgaan.”

Groen onderwijs; Terugblik en uitzicht naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van de Vereniging voor Hoger Landbouw Onderwijs (1906-2006) door Maarten Duijvendak, Erwin H. Karel en Pim Kooij, Nederlands Agronomisch Historisch Instituut, Groningen/Wageningen 2008. Het boek kost €12,50 en is te bestellen via nahi@rug.nl.